

ISSN 2149-9845

E-ISSN 2636-7807

TÜRKİYE
DİN EĞİTİMİ
ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ

TURKISH JOURNAL OF RELIGIOUS EDUCATION STUDIES (TJRES)

مجلة بحوث التربية الدينية التركية

Sayı 8 / Number 8

İzmir - 2019

TÜRKİYE DİN EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Turkish Journal of Religious Education Studies

Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları altı ayda bir yayımlanan uluslararası ve hakemli bir dergidir.

Turkish Journal of Religious Education Studies is an international, peer reviewed and biannual journal.

Sayı/Number 8 • Aralık/December 2019 • ISSN 2149-9845 • E-ISSN 2636-7807

İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü / Owner and Chief Executive Officer

Mehmet BAHÇEKAPILI

Baş Editör / Editor in-Chief

Mustafa USTA

Sayı Editörü / Editor

Mehmet BAHÇEKAPILI

Editörler / Editors

Siebre MIEDEMA (VU University Amsterdam)	Christopher G. ELLISON (The University of Texas at San Antonio)
Cemal TOSUN (Ankara Üniversitesi)	Recai DOĞAN (Ankara Üniversitesi)
Muhittin OKUMUŞLAR (Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)	Zeki Salih ZENGİN (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Nurullah ALTAŞ (Atatürk Üniversitesi)	Michael NIELSEN (Georgia Southern University)
Ahmet KOÇ (Marmara Üniversitesi)	Friedrich SCHWEITZER (Eberhard Karls Universität Tübingen)
Mehmet BAHÇEKAPILI (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)	Süleyman AKYÜREK (Erciyes Üniversitesi)
Safnaz ASRİ (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)	Mohammed DERRADJ (University of Algeria II)
Ednan ASLAN (Universität Wien)	Kenan SEVINÇ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Zuhal AĞILKAYA ŞAHİN (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)	Murat Şimşek (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Recep Emin GÜL, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	

Kitap Değerlendirme Editörleri / Book Review Editors

Ahmet GEDİK (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi) Hülya HACİSMAİLOĞLU (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)

Yayın Kurulu / Editorial Board*

Zuhal AĞILKAYA ŞAHİN, İstanbul Medeniyet Üniversitesi (TURKEY)	Ayman AGBARIA, University of Haifa (ISRAEL)
Muhsin AKBAŞ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Süleyman AKYÜREK, Erciyes Üniversitesi (TURKEY)
Ednan ASLAN, Universität Wien (AUSTRIA)	Safnaz ASRİ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Nedim BAHÇEKAPILI, Islamitische Universiteit Europa (HOLLAND)	Mehmet BAHÇEKAPILI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
İrfan BAŞKURT, İstanbul Üniversitesi (TURKEY)	Bayraktar BAYRAKLI, Marmara Üniversitesi (TURKEY)
Beza BİLGİN, Ankara Üniversitesi (TURKEY)	Ahmet Ali ÇANAKCI, Balıkesir Üniversitesi (TURKEY)
Mohammed DERRADJ, University of Algeria II (ALGERIA)	Recai DOĞAN – Ankara Üniversitesi (TURKEY)
Christopher G. ELLISON, The University of Texas at San Antonio (USA)	Ahmet GEDİK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Recep Emin GÜL, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Hülya HACİSMAİLOĞLU, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Michael NIELSEN, Georgia Southern University (USA)	Recep KAYMAKÇAN, Sakarya Üniversitesi (TURKEY)
Ahmet KOÇ, Marmara Üniversitesi (TURKEY)	Mustafa KÖYLÜ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi (TURKEY)
Muhiddin OKUMUŞLAR, Necmettin Erbakan Üniversitesi (TURKEY)	Siebre MIEDEMA, VU University Amsterdam (HOLLAND)
Friedrich SCHWEITZER, Eberhard Karls University (GERMANY)	Halil İbrahim ŞENAVCU, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Bülent UÇAR, Universität Osnabrück (GERMANY)	Mustafa USTA, Marmara Üniversitesi (TURKEY)
Prof. Dr. Edmunt WEBER, Universität Frankfurt am Main (GERMANY)	Samet YAĞCI (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)

*Soyadına göre alfabetik sırada / In alphabetical order by surname

Kapak Tasarımı / Cover Design

Furkan Selçuk Ertargin

Tasarım / Graphic Design

Mehmet BAHÇEKAPILI - Safnaz ASRİ

Baskı / Printed By - Baskı Tarihi / Printed Date

Limit Ofset – 29.12.2019

İNDEKSLER

önemlidir. Ayrıca eserden yararlanmak isteyenlerin Türkçe künyelerine yer verdiğimiz diğer iki cilde de başvurmaları elzemdir.

Ortaylı, İ. (2019). *Bir Ömür Nasıl Yaşanır-Hayatta Doğru Seçimler İçin Öneriler*. İstanbul: Kronik Yayınları, VI. Baskı, 285 s.

H. Merve ÇALIŞKAN BAŞER*
E-mail: haticemervecaliskan@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-0877-7757>

Kitap aslında İlber Ortaylı ile gazeteci Yenal Bilici arasında -ki kendisi onun yazılarının editörlüğünü üstlenmesi sebebiyle-Ortaylı'yı yakından takip etme fırsatı bulmuştur- geçen bir röportajdır. Önsözünü İlber Ortaylı yazmış ve o kısmı “Yüzünüz her zaman yaşadıklarınızın aynasıdır. Olgun ve bilge bir çehre edinmeniz dileğiyle...” şeklinde temennileri ile bitirmiştir. Sunuş kısmını ise Yenal Bilici kaleme almıştır. Soru cevap şeklinde oluşu ve başlıkların çok düzenli bir şekilde tertip edilmiş olması nedeniyle kitap, bir solukta okunabilecek ve ihtiyaç halinde istenilen bölüme dönüldüğünde kopukluk yaratmayacak bir eserdir.

Kitap, çeşitli öğüt ve tavsiyelerden oluşan her biri ayrı önemli sekiz bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerde kendini iyi yetiştirmekten, doğru çalışmaya, bulunduğu şehrin olanaklarını kullanmaktan, nasıl seyahat edileceğine, okuma, dinleme, izleme konularına dair dolu dolu ve içinde yaşanmışlık barındıran önerilere yer verilmektedir.

İlk bölüm “Bir Ömür Nasıl Yaşanır?” başlığı altında konuşulmuştur. Burada 71 yaşındaki İlber Ortaylı'nın üzerinde durduğu ilk şey sağlık olmuş ve hafızanın ne denli önemli olduğunu vurgulamıştır. Bunun akabinde özellikle öğrenme işinin 12-25 yaş arası sağlam yapılabildiği ve daha sonra eserler verilmesi gerektiğini söylemiştir. Ona göre ideal olan budur. Sonraki yaşlarda da yeniden öğrenme sürdürülmeli, eksikler varsa hızla kapatılmalıdır. Çünkü 50'lerden sonraki yaşlar olgunluk yaşı olmakla birlikte, öğrenmenin daha yavaş olduğu ve öğrenilenlerin ise hızla unutulduğu yaşlardır ve erken dönemde öğrenilenler asıl kalıcı olanlardır. Öte yandan kişinin özel yaşamı ile ilgili kararları, iyi bir istişare yaptıktan sonra,

* Araş. Gör. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Temel İslam Bilimleri.

kendisinin vermesi gerektiğini ve fırsatları arayan kişilerin bulacağını, bu konuda çabanın gerekliliğini eklemektedir.

İkinci bölümde “Kimden, Ne Öğrenilir?” sorusuna cevaplar aranmıştır. Bakış açımızı genişleten, görgümüzü, duruşumuzu, kültürümüzü geliştiren insanlarla beraber olmanın, bu tarz arkadaş, hoca, aile dostu gibi kişilerle vakit geçirmenin önemini, kendi hayatındaki bu tarz birlikteliklerden ve onların neticelerinden hareketle anlatmaktadır. Sonrasında iyi bir insan olmanın sevgi ile büyümekle mümkün olacağına ve yaşanmışlıkların insanın yüzünden kitap gibi okunabileceğine vurgu yapmaktadır. O nedenle tekdüzelikten kurtulup bakışlarımızı derinleştirmemiz gerekmektedir.

Üçüncü bölüm “İnsan kendi kendini nasıl yetiştirir?” ve yine bununla bağlantılı olan dördüncü bölüm “Nasıl çalışmak gerekir?” başlıkları altında incelenmiştir. Üçüncü bölüme öncelikli olarak entelektüel kişinin “üstüne vazife olmayan işlerle ilgilenen kişi” olduğunu vurgulayarak başlamıştır. Çünkü kişi kendi alanını zaten bilmelidir. Onu farklı yapan ve geliştiren kendi dünyasının dışına çıkma, merak etme dürtüleri olacaktır. Yine bir tane yabancı dil bilmenin yetmeyeceği, en az iki-üç dil bilmenin gerektiğini, dünyayı kendini vererek takip etmek gerektiğini söylemektedir. Karşındakini ancak bu yetilerle susturabileceğini, çözümün şiddet ile değil zekâ ile olacağını eklemektedir. Diğer taraftan Ortaylı’ya göre çalışma konusundaki mühim hususlardan biri iş ahlakıdır. Özellikle işi vaktinde yapmak ve başladığı işi bitirmek, savsaklamamak gerekmektedir. O, çalışmak için dinç ve boş zihnin öneminden bahsedip, not alarak çalışmayı sürdürmek gerektiğini önermektedir. Bunların yanında iyi çalışma için düşünmenin çok çok önemli olup bu eylem için zaman zaman yalnız kalmanın şart olduğunu söylemiştir. Yine karar alırken cesur olmak, değişik ortamlara girip farklı insanlar tanımak da çalışmanın bir yöntemidir.

Beşinci bölüm “Nasıl Seyahat Edilir, Nereleri Görmek Gerekir?” başlığını taşımaktadır. Dünyanın pek çok yerini gezmiş bir tarihçi olan İlber Ortaylı’nın buradaki tavsiyeleri ayrı bir ehemmiyet taşımaktadır. Onun seyahat ile ilgili ilk önerisi; gezilecek yere emek vermektir. Yani buralarla ilgili haritalar, notlar edinmek, gidilecek yeri önceden tanımak gerekmektedir. Ayrıca bir rehber eşliğinde gezmeyi de şiddetle tavsiye etmektedir. Diğer yandan Ortaylı, gezmenin sadece turistik yerlerle sınırlı kalmayıp, sokak, pazar gibi o şehre ait her şeyi içermesi hatta bazı yerlere birkaç kez seyahat edilmesi gerektiğini önerir. Sadece gezmenin yetmeyeceğini aynı zamanda seyahat zamanları okunmanın da sürdürülmesi gerektiğini hatırlatır. Bunların dışında yurt içi ve yurt dışında bulunan pek çok müze, gezilecek tarihi-turistik mekân ve özellikle görülmesi gereken il ve ülkelere yer verir.

Altıncı bölüm “Eğitimde Hangi Tercihleri Yapmak Gerekir?” başlığını taşımaktadır. Burada eğitimin öncelikle iyi müzik, dil ve matematik ile olacağı söylenmektedir. Sonrasında ise rehberliğin önemine değinilmektedir. Çünkü idealist bir öğrenci, kendisine yapılacak iyi bir danışmanlıkla bu idealleri gerçekleştirecektir. Bölümde eğitimin geçmişi, öğretmenler,

kitaplar gibi hususlar konuşularak hızla değişen eğitim sistemi ve buna bağlı kendi kendine öğrenmenin yayıldığı günümüzde öğretmenlerin lider ve elit olarak geri gelmesi gerektiği söylenmiştir. Sadece para harcayarak iyi bir çocuk yetiştirilip, iyi eğitim verilemeyeceğini aksine yeri geldiğinde ezber yaptırılıp yeri geldiğinde çocukla bağ kurarak, zoru kendisine göstererek eğitilmesi gerektiğini de eklemiştir.

Yedinci bölüm “Ne İzlemeli?/ Ne Dinlemeli?/ Ne Okumalı?” ve buna paralel sekizinci bölüm “İnsan Yaşadığı Şehirden Nasıl Yararlanır?” başlıkları ile konuşularak kitap tamamlanmıştır. Ortaylı bu kısımlarda sinema, müzik ve edebiyat alanlarının tarihi konusunda dolu dolu bilgiler vermesinin yanında bu alanlarla ilgilenenler için tavsiye listeleri de yapmıştır. Son bölümde ise insanın yaşadığı şehri sokak sokak gezip tanınması, ondaki kültürel, sosyal faaliyetlerden istifade etmesi gerektiğini kendi tecrübeleri üzerinden anlatmıştır. Bunun yanında şehirlerde meydana gelen gerek kültürel gerek yapısal değişimlerin olumsuzluklarından, tek tipleşmenin şehrin kendisine has dokusuna zarar verdiğinden dem vurmıştır. Kıyafetlerin özenine rağmen zihnilerin eğitim ve kültür yönünden hayli boşalmaya başladığını söylemiştir.

Kitap içerdiği tecrübe, tavsiye ve bilgiler ile özellikle lise ve üniversiteli gençlerin mutlaka okuması gereken bir eserdir. Bunun yanında her yaşta her grubu da belirli yönlerden hitap etmektedir. İlber Ortaylı'nın alanında saygın bir tarihçi oluşunun yanında pek çok ülke görmesi çok çeşitli ilgilerinin olması verdiği tavsiyelerin ne kadar mühim olduğunu bizlere göstermektedir. Kitabı okurken bir ömre bu kadar şeyin nasıl sığdırıldığını hayretle dinlerken, verilen tavsiyelerle bizler de kendimizi yetiştirmeye motive olmaktayız. Yani bir yandan eksikliklerimiz için üzölmeye başlarken, hiçbir şey için geç olmayacağı vurgularıyla bundan sonra yapacaklarımıza bir güç temin etmekteyiz.